

การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือนใน
อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู
Applied Conduct on Philosophy of Sufficient Economy
for Families of Muang Nongbua Lamphu District in
Nongbua Lamphu Province

ชาญยุทธ์ หาญชนะ

Chanyut Hanchana

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยพิจญ์บัณฑิต

Master of Public Administration Programme, Pitchayabundit College

E-mail: chanyut1950@gmail.com

ได้รับบทความ: 30 มีนาคม 2563; แก้ไขบทความ: 22 เมษายน 2563; ตอรับตีพิมพ์: 24 เมษายน 2563

Received: March 30, 2020; Revised: April 22, 2020; Accepted: April 24, 2020

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือนในอำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู 2) เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบ การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือนของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกตาม ประเภท อายุ และอาชีพ และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือนใน 14 ตำบล จำนวน 28,091 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คนขอบเขตด้านเนื้อหา 5 ด้าน คือ ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ด้านเงื่อนไขความรู้ และด้านเงื่อนไขคุณธรรม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ T-test, F-test (One – way ANOVA) ในกรณีที่มีความแตกต่างก็ทดสอบความแตกต่างโดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe)

ผลการวิจัย พบว่า:

1. การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านเงื่อนไขคุณธรรม รองลงมาคือด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านความพอประมาณ

2. ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือน จำแนกตาม ประเภท พบว่า ด้านความพอประมาณ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามอายุ พบว่าไม่แตกต่างกัน และจำแนกตามอาชีพพบว่า ด้านความพอประมาณด้านความมีเหตุผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่พบว่า ด้านความพอประมาณอาชีพเกษตรกรมีการประยุกต์ใช้แตกต่างกับอาชีพรับจ้างทั่วไป ด้านความมีเหตุผล พบว่าอาชีพเกษตรกรมีการประยุกต์ใช้แตกต่างกับอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ

3. ผลการศึกษาข้อเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือน สรุปได้ คือ ด้านความพอประมาณควรดำเนินชีวิตโดยยึดหลักสายกลาง พึ่งตนเองเป็นหลัก ด้านความมีเหตุผลใช้เหตุผลในการพิจารณาและแก้ไขปัญหาด้วยความรอบคอบ ใช้จ่ายเงินอย่างมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีหลีกเลี่ยงอบายมุขทั้งปวง มีความอดทน และอดออมให้แก่สมาชิกในครัวเรือนปลูกฝังวินัยในตนเองให้แก่สมาชิกในครัวเรือน ด้านเงื่อนไขความรู้หาความรู้ใหม่ๆในการประกอบอาชีพ และด้านเงื่อนไขคุณธรรมยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง มีความถูกต้องตามกฎหมาย และการประพฤติตนตามหลักศาสนา

คำสำคัญ: ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, สุขการปฏิบัติ

Abstract

The objectives of this research article were 1) to study of applied conduct on philosophy of sufficient economy for families on conduct in Muang Nongbua Lamphu District of Nongbua Lamphu Province, 2) to study and compare of the applied conduct on philosophy of sufficient economy for families of the chiefs by dividing on kind, age and occupation and 3) to study of the guidelines on applied conduct for the philosophy of sufficient economy for the families in 14 sub-districts for 28,091 persons. The samples were 400 persons. The scopes of contents consisted of 5 aspects as the aspects on sufficiency, reasoning, good resistance and the conditions on knowledge and virtue. The instruments using for data collecting were rating scales questionnaires and interviews. The statistics using for analysis included frequency percentage, mean and standard deviation. The statistics using for testing hypothesis included t-test and F-test (One-Way ANOVA) the testing of variance used regulation of chafe.

The results of findings were as follows:

1. For overall of applied conduct for the philosophy of sufficient economy was in high level. Considering on each aspect, there were founded that the aspect with the highest level was the condition on virtue and the rest was good resistance. But, the aspect with the least level was the efficiency.

2. The results on comparison of applied conduct for the philosophy of sufficient economy in families by dividing on kind for the aspect of efficiency, there was statistical significant on difference for .05 level, on age, there was not different and on occupation for the efficiency and reasoning were statistical significant on difference for .05 level. The results on testing of couple variance, there were founded that the aspect of efficiency for farmers was different from the labours. And the aspect on reasoning for the farmers was different from the officers and the state enterprise officers.

3. The results of study on the guidelines for applied conduct on the philosophy of sufficient economy for families could be on conclusion as follows : the aspect of efficiency should be on livelihood by the middle way of living as living on oneself, the aspect of reasoning should be on good consideration, good problem solving and reasonable payment, the aspect of resistance should be on avoiding all of evil paths being on patience, economizing for all members in families and instilling good character for them, the aspect on condition of knowledge should be on leading new and up-to-date knowledge for earning a living and the condition on virtue should be on good earning a living and on legitimate earning a living and on practice the principle of religion.

Keywords: The Philosophy of Sufficient Economy, on Practice

1. บทนำ

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง และทรงพระราชทานพระบรมราชนุญาตให้นำไปเผยแพร่เป็นแนวทางในการปฏิบัติเมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2542 ความว่า “เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัวระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐทั้งในการพัฒนาและการบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง

โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียงหมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้าง พื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจทุกระดับให้มี สำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริตและให้ความรู้ที่เหมาะสมดำเนินชีวิตด้วยความ อดทน ความเพียรมีสติปัญญาและความรอบคอบเพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการ เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจาก โลกภายนอกได้เป็นอย่างดี ” (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2550 [online] <http://www.idd.go.th>)

ในสภาวะเศรษฐกิจของประเทศปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจมีความไม่แน่นอนเกิดการผันแปรอยู่ตลอดเวลาเป็นไปตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของกระแสเศรษฐกิจโลก ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง จึงได้มีการรณรงค์ ส่งเสริมให้ประชาชนหันมายึดแนวทางการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ได้ทรงพระราชทานให้พสกนิกร นำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติ จึงได้มีการนำไปปฏิบัติทั้งในระดับครัวเรือนชุมชนและในการ บริหารประเทศของรัฐบาล จะเห็นได้จากการที่หน่วยงานและองค์กรภาครัฐได้มีการรณรงค์ ส่งเสริมให้ชุมชน โดยเฉพาะชุมชนได้มีการบริหารจัดการชุมชนในลักษณะตามแนวทาง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการ บริหารจัดการชุมชนด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปสู่การปฏิบัติในแต่ละครัวเรือน จึงกำหนดกลุ่มประชากรเป็นหัวหน้าครัวเรือน เพื่อตอบแบบสอบถามและเสนอแนวทางการ นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ในส่วนของอำเภอเมืองหนองบัวลำภูประกอบด้วย 14 ตำบลมีครัวเรือน 28,091 ครัวเรือน (ข้อมูล สิงหาคม 2559) ซึ่งในแต่ละชุมชนประชาชนในทุกครัวเรือนจะมีอาชีพและ รายได้ที่แตกต่างกัน และด้วยภาวะการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจทำให้วิถีชีวิตหรือการ ดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนประสบปัญหาทางการเงินในหลายด้าน เช่น ค่าครองชีพ การศึกษาบุตร ผ่อนบ้าน ผ่อนรถ เป็นต้น เนื่องจากมีรายได้น้อยไม่เพียงพอจ่าย จากสภาวะเศรษฐกิจภายใต้ระบบทุนนิยม ส่งผลให้ค่าใช้จ่ายภาคครัวเรือนสูงขึ้นในขณะที่ รายรับเท่าเดิม บางครัวเรือนจะหารรายได้เสริมด้วยการค้าขายและประกอบอาชีพเป็น พนักงานเอกชน และได้รับการปรับเงินเดือนและโบนัส ก็ยังประสบปัญหาค่าใช้จ่ายใน

ครัวเรือน เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและค่าครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดหนองบัวลำภู, 2560: ออนไลน์)

จากผลกระทบหลายด้านจากปัญหาทางด้านเศรษฐกิจทำให้ครัวเรือนมีภาระหนี้สินเพิ่มขึ้น ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ทำให้มีความจำเป็นต้องหาเงินเพื่อมาแก้ไขภาระหนี้สินต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นหนี้สินในระบบหรือหนี้สินนอกระบบ โดยเฉพาะการกู้เงินนอกระบบซึ่งต้องเสียดอกเบี้ยสูงก็ตาม เพราะความจำเป็นเพื่อนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้เกิดภาระหนี้สินผูกพันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สภาพการณ์ดังกล่าวทำให้ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและการดำเนินชีวิตของทุกครัวเรือน

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าปัญหานี้ยังคงดำเนินอยู่และลุกลามต่อไป อาจจะมีผลเสียต่อผลการปฏิบัติงานและการดำเนินชีวิตประจำวันในอนาคตได้ จะทำให้ประสิทธิภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จึงได้สนใจศึกษาการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือนในอำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู อันเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชน สังคมและประเทศชาติต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือนในอำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู
2. เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือนในอำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตาม ประเภท อายุ และอาชีพ
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะทางการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือนในอำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่หัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในอำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 28,091 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างหัวหน้าครัวเรือนได้แก่หัวหน้าครัวเรือนในอำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 400 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (บุญชมศรีสาธาต, 2538: 40) และกำหนดความคลาดเคลื่อน 5% ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยให้ทุกหน่วยของประชากรมีโอกาสในการถูกเลือกเท่ากัน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือนในอำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ครั้งนี้ได้แก่

1. แบบสอบถามเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือนในอำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามรูปแบบของ Likert Scale โดยให้ผู้ตอบคำถามเลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียว แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2535 : 111) ได้แก่มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุดมีจำนวน 25 ข้อ แบ่งเป็น 5 ด้านคือ ด้านความพอประมาณ 5 ข้อด้านความมีเหตุผล 5 ข้อด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี 5 ข้อ ด้านเงื่อนไขความรู้ 5 ข้อ และด้านเงื่อนไขคุณธรรม 5 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแนวทางการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือนในอำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended) ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเขียนแสดงความคิดเห็นแนวทางการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือน 5 ด้านคือ ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผลด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีด้านเงื่อนไขความรู้และด้านเงื่อนไขคุณธรรม

2. เครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) นำเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือนในอำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภูเพื่อสัมภาษณ์ตัวแทนตำบลละ 2 คน รวม 28 คน

3.3 การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นสำหรับการวิจัยไปทำการทดสอบคุณภาพเครื่องมือ 2 ส่วน คือ ค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Validity) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามดังนี้

1. การหาค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Validity)

- 1) ผู้วิจัยได้ศึกษาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย นำมาปรับปรุงจัดทำร่างแบบสอบถาม
- 2) นำร่างแบบสอบถามเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อหาค่า IOC (Index of Item - Objective Congruence)

และให้ข้อเสนอแนะซึ่งผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์เลือกข้อที่ได้ค่า 0.67 ขึ้นไปและนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ มาปรับปรุงเป็นแบบสอบถามเพื่อนำไปทดลองใช้

2. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกันกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้แก่หัวหน้าครัวเรือนขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยน้ำอำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 30 คนต่อจากนั้นนำแบบสอบถามไปหาคุณภาพด้านค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เป็นรายด้านและทั้งฉบับโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ของ Cronbach ในการหาความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's alpha coefficient) ที่ค่าระดับความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.89

3. แบบสอบถามปลายเปิดกำหนดจากปัญหา แนวทางแก้ไข และข้อเสนอแนะของการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติระดับครัวเรือนตามกรอบแนวคิด 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ด้านเงื่อนไขความรู้และ ด้านเงื่อนไขคุณธรรม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ไปเก็บข้อมูลในพื้นที่วิจัยด้วยตนเองโดยชี้แจงทำความเข้าใจให้ผู้ตอบแบบสอบถามให้ทราบลักษณะของแบบสอบถาม

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อวิเคราะห์หาค่าสถิติ ดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือนในอำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภูด้วยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2) ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิดนำไปวิเคราะห์และนำเสนอการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive analysis) โดยเรียงลำดับตามค่าความถี่ของความคิดเห็นในแต่ละด้าน

6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1) สถิติหาคุณภาพเครื่องมือ

(1) ค่าอำนาจจำแนกรายข้อใช้ Item – Total Correlation โดยใช้สถิติ Pearson's Simple Correlation

(2) ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยการหา α – Coefficient ตามวิธีการของ Cronbach

2) สถิติพื้นฐานได้แก่ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ T-test, F-test (One – way ANOVA) ในกรณีที่ความแตกต่างทดสอบความแตกต่างโดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe)

4. สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาผลการวิจัยพบว่าการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านเงื่อนไขคุณธรรม รองลงมา คือด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านความพอประมาณ

2. ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติระดับครัวเรือน จำแนกตามประเภท โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความพอประมาณ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จำแนกตามอายุ พบว่าไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้และจำแนกตามอาชีพโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และด้านเงื่อนไขความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านเงื่อนไขคุณธรรม ไม่แตกต่างกัน จึงทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method) ด้านความพอประมาณพบว่าอาชีพเกษตรกรรมมีการประยุกต์ใช้แตกต่างจากอาชีพรับจ้างทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนอาชีพอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ด้านความมีเหตุผล พบว่าอาชีพเกษตรกรรมแตกต่างจากอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนอาชีพอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และด้านเงื่อนไขความรู้เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ไม่พบว่ามีค่าความแตกต่าง

3. ผลการศึกษาข้อเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติระดับครัวเรือน สรุปเป็นรายด้านได้ดังนี้ ด้านความพอประมาณ ควรดำเนินชีวิตโดยยึดหลักสายกลาง พึ่งตนเองเป็น ควรตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้าน ใช้จ่ายเฉพาะในสิ่งจำเป็น ไม่ก่อหนี้โดยไม่จำเป็น และควรจัดทำบัญชีครัวเรือนและเก็บออมรายได้ส่วนหนึ่งไว้ใช้ในยามจำเป็น ด้านความมีเหตุผล ใช้เหตุผลในการพิจารณาและแก้ไขปัญหาด้วยความรอบคอบ ใช้จ่ายเงินอย่างมีเหตุผล คุ่มค่าและมีความจำเป็น และใจกว้างหนักแน่น รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หลีกเลียงอบายมุขทั้งปวง โดยหัวหน้าครอบครัวเป็นแบบอย่างที่ดี ปลูกฝังความคิดเรื่องความขยัน มีความอดทน และอดออมให้แก่สมาชิกในครัวเรือนปลูกฝังวินัยในตนเองให้แก่สมาชิกในครัวเรือน ด้านเงื่อนไขความรู้ นำความรู้ใหม่ ๆ ในการประกอบอาชีพมาใช้ศึกษาหาความรู้การดำเนินชีวิตแบบพอเพียงเพิ่มเติมอยู่เสมอ เข้าอบรมและศึกษาดูงานอยู่เสมอ ด้านเงื่อนไขคุณธรรมยึดถือการประกอบ

อาชีพด้วยความถูกต้อง ซื่อสัตย์สุจริตละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันกันแบบ
ต่อสู้อย่างรุนแรง และปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี ถูกกฎหมาย และประพฤติตนตามหลักศาสนา

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้

1. การนำไปใช้ประโยชน์เชิงนโยบาย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมืองหนองบัวลำภู ควรนำแนว
ทางการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ ไปกำหนดเป็นนโยบายในการบริหาร
จัดการองค์กร การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงความ
แตกต่างของอาชีพที่จะประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติระดับครัวเรือน
แตกต่างกันเพื่อส่งเสริมการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติให้ยั่งยืน

2) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอเมืองหนองบัวลำภู ควรจัด
กิจกรรมส่งเสริมการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ โดยการอบรม ศึกษาดูงาน
กำกับติดตาม ประเมินผล และนำผลการประเมินมาปรับปรุงการทำงานให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

2. การนำไปใช้ประโยชน์เชิงสาธารณะ

ผู้นำในท้องถิ่นชักชวนคนในชุมชนปฏิบัติตามแนวทางการนำปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

1) ด้านความพอประมาณ ควรดำเนินชีวิตโดยยึดหลักสายกลาง

2) ด้านความมีเหตุผล ใช้เหตุผลในการพิจารณาและแก้ไขปัญหาด้วยความ
รอบคอบ ใช้เงินอย่างมีเหตุผล คำนวณและมีความจำเป็น และใจกว้าง หนักแน่น
รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

3) ด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หลีกเลี่ยงอบายมุขทั้งปวง โดยหัวหน้า
ครัวเรือนเป็นแบบอย่างที่ดี ปลูกฝังความคิดเรื่องความขยัน

4) ด้านเงื่อนไขความรู้ นำความรู้ใหม่ ๆ ในการประกอบอาชีพมาใช้
ศึกษาหาความรู้การดำเนินชีวิตแบบพอเพียงเพิ่มเติมอยู่เสมอและเข้าอบรมและศึกษาดูงาน
อยู่เสมอ

5) ด้านเงื่อนไขคุณธรรม ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง
ซื่อสัตย์สุจริต ประพฤติตนตามหลักศาสนา

5.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการวิจัยการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับหมู่บ้านใน
จังหวัดหนองบัวลำภู ในพื้นที่อื่น ๆ

2. ควรแสวงหาแนวทางที่เป็นรูปธรรมในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับหมู่บ้านในจังหวัดหนองบัวลำภู ในรูปแบบการวิจัยแบบมีส่วนร่วม

3. ควรศึกษารูปแบบและวิธีการพัฒนาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนในหมู่บ้าน ในรูปแบบการวิจัยและพัฒนาในระดับหมู่บ้าน เพื่อเป็นแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตต่อไปในอนาคต

6. กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัย เรื่อง การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือน ในอำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู สำเร็จลุล่วงได้เนื่องจากการสนับสนุนด้านงบประมาณจากกองทุนวิจัย ผู้วิจัยขอขอบคุณคณะกรรมการทุกท่านเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้ ขอขอบคุณอาจารย์สุเทพ ภู่มงคลสุริยา ผู้รับใบอนุญาต ที่ปรึกษาโครงการวิจัยในครั้งนี้ และได้เสียสละเวลาให้คำปรึกษาให้คำแนะนำตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ทำให้งานวิจัยครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ภมร ชันธหัตถ์, รองศาสตราจารย์ ดร.จุลดิษฐ์ อุปฮาด และ ดร.ละดา ดอนหงษา ที่ให้คำปรึกษาและตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยตลอดจนแนะนำการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยสำเร็จลุล่วงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2550). (Online <http://www.idd.go.th>) สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มกราคม 2550.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). **หลักการวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน.
- _____. (2538). **วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน.
- สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดหนองบัวลำภู. (2560). **พืชรักกัน หอยหิน 150 ล้านปี จังหวัดหนองบัวลำภู**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.mots.go.th/main.php?filename=index>. 24 มกราคม 2560.